

Civilsamhällets roll i den civila beredskapen

Framgångsfaktorer och exempel
på samverkan mellan idéburna
och offentliga aktörer

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	4
Inledning.....	5
Civilsamhällets värde och roller inom civil beredskap.....	6
Former för samverkan i den civila beredskapen	8
Identifierade framgångsfaktorer för stärkt samverkan.....	11
20 exempel på samverkan på lokal, regional och nationell nivå.....	13
Exempel på nationell nivå.....	13
Exempel på regional och lokal nivå.....	17
Slutsatser	24
Vidare läsning och pågående forskning.....	25
Referenser	26

Sammanfattning

Civilsamhället är en central del av Sveriges civila beredskap. Med omkring 265 000 organisationer och fyra miljoner ideellt engagerade personer bidrar sektorn både med vardaglig verksamhet som stärker tillit och social sammanhållning och med direkta insatser vid kriser. Idéburna organisationer har särskilda styrkor som lokalkännedom, starka nätverk, förtroende i befolkningen och förmåga att nå målgrupper som det offentliga har svårare att nå.

Sedan 2022 har Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samarbetat för att utveckla dialogen mellan idéburna och offentliga aktörer. Underlaget till lägesbilden består av dokumentationer från MSB:s forum för civilsamhället i den civila beredskapen kompletterat med forskning och rapporter om samverkan inom krisberedskap. Därutöver har exempel på samverkansinitiativ på nationell, regional och lokal nivå samlats in från civilsamhället. Totalt presenteras 20 exempel på samverkan, varvat med fördjupade intervjuer som belyser erfarenheter och lärdomar.

Exemplen visar att civilsamhällets bidrag spänner över många områden – från att mobilisera frivilliga och sprida information till att ge psykosocialt stöd, erbjuda mötesplatser och bidra med specialkompetens. En tydlig slutsats är att framgångsrik samverkan bygger på etablerade relationer, förtroende och gemensamma mål. Lägesbilden lyfter också framgångsfaktorer som lokal förankring, tydliga roller, långsiktig finansiering, strukturer för frivillighet och gemensamma övningar. Där sådana förutsättningar finns fungerar insatserna mer effektivt och uthålligt, medan frånvaro av dem riskerar att fördröja och försvaga arbetet.

Civilsamhällets återkommande önskemål för att stärka samverkan handlar om:

- ✗ tydligare mandat i offentliga aktörers styrdokument så att sektorns kapacitet tas tillvara,
- ✗ uthållig finansiering och långsiktiga avtal,
- ✗ strukturer för kontinuerlig samverkan,
- ✗ inkludering av fler målgrupper och perspektiv, särskilt barnrätt och funktionsrätt,
- ✗ gemensamma övningar och utbildningar,
- ✗ en nationell strategi för frivilligaktivering vid kriser.

Inledning

Syftet med lägesbilden är att belysa civilsamhällets roller, resurser och potential i Sveriges civila beredskap, samt att ge en översikt över de olika former av samverkan som finns mellan idéburna och offentliga aktörer – från nationella råd och forum till regionala och lokala samarbeten. Den riktar sig främst till civilsamhällesorganisationer och anställda inom offentlig sektor som arbetar med beredskapsfrågor.

Sedan 2022 har Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) samarbetat med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att utveckla formerna för dialog och samverkan mellan civilsamhället och offentliga aktörer inom den civila beredskapen. En del av detta arbete har varit att bidra till genomförandet av MSB:s årliga forum för civilsamhället i den civila beredskapen, där erfarenheter, behov och möjligheter till samverkan har diskuterats och dokumenterats.

Lägesbilden bygger vidare på erfarenheter från de senaste årens samverkan mellan MSB och civilsamhället, med inspel från deltagare under forumen, och kunskap från andra myndigheter och organisationers rapporter om krisberedskap. Därtill har exempel på samverkan samlats in från civilsamhällesaktörer på nationell, regional och lokal nivå. Av dessa har 20 valts ut för att ge exempel som illustrerar bredden i sektorns arbete – med variation i geografisk nivå, organisationstyp och samverkansform – och som tillsammans ger en inblick i civilsamhällets bidrag till den civila beredskapen.

Underlaget omfattar också intervjuer med tre civilsamhällesorganisationer – Friluftsförbundet, Bris och Samarbete för människor i sorg (SAMS) – som ger en fördjupad bild av erfarenheter, utmaningar och lärdomar från arbetet. Sammantaget kan lägesbilden fungera som en inspirationskälla för vidare samarbeten genom att synliggöra praktiska exempel och erfarenheter som kan bidra till att utveckla och stärka samverkan i hela landet.

Civilsamhällets värde och roller inom civil beredskap

Civilsamhället i Sverige består av omkring 265 000 organisationer, varav majoriteten (62 procent) är ideella föreningar. Här ryms allt från små lokala idrotts-, kultur- och intresseföreningar till miljöorganisationer, studieförbund, frivilliga försvarsorganisationer och större socialt inriktade verksamheter med nationella kanslier. Sektorn sysselsätter cirka 200 000 personer – motsvarande 3,8 procent av arbetskraften – men de flesta organisationer saknar anställd personal och bygger helt på frivilliga insatser.

Trots denna bredd och variation är förståelsen för civilsamhällets roller och betydelse vid kriser fortfarande begränsad. Ofta betraktas sektorn som en enhetlig aktör, när det i själva verket finns stora skillnader i kapacitet, räckvidd och resurser. Därför lyfts ofta behovet av mer systematisk och nyanserad kunskap om olika aktörers möjligheter och begränsningar. Samtidigt visar erfarenheter från tidigare samhällskriser att det svenska civilsamhället redan är en central resurs – både genom den vardagliga, demokratifrämjande verksamhet som stärker tillit och delaktighet, och genom insatser som är direkt kopplade till beredskap.

Civilsamhällesorganisationer har tillgång till särskilda resurser och förhållanden som ofta sträcker sig bortom de formella strukturerna i offentlig förvaltning. Resurserna kan vara både materiella – som frivilligpersonal, utrustning och möteslokaler – och immateriella, såsom hög tillit hos befolkningen, etablerade nätverk och nära kontakt med målgrupper som kan vara svåra för myndigheter att nå. Särskilt kommunikationen lyfts fram som en central tillgång: civilsamhällets kanaler kan snabbt sprida och förankra budskap från offentliga aktörer och nå grupper som annars riskerar att hamna utanför. Under coronapandemin var detta centralt för att Folkhälsomyndighetens råd skulle nå ut och förankras i hela befolkningen.

Vid en kris kan civilsamhället erbjuda trygga platser samt bidra med ideella krafter, expertkunskap och psykosocialt stöd. Organisationerna fyller även en demokratisk funktion, som röstbärare och opinionsbildare, och säkerställer att utsatta och marginaliserade grupper får sina röster hörda och sitt behov av stöd tillgodosett.

Det finns dessutom ett starkt engagemang att bygga på. Enligt Forum och Volontärbyråns rapport *Gemenskap bygger beredskap* från 2025 kan 92 procent av svenska folket tänka sig att hjälpa till vid en kris, men mer än hälften vet inte hur de skulle göra. Här kan civilsamhället spela en avgörande roll i att organisera och kanalisera engagemanget, så att det kommer till konkret nytta. Cirka fyra miljoner människor i Sverige är i dag ideellt engagerade, och i samband med tidigare samhällskriser – som flyktingmottagandet 2015, skogsbränderna 2014 och 2018, coronapandemin och kriget i Ukraina – har civilsamhällets insatser varit av stor betydelse.

Civilsamhällets roller och funktioner kan sammanfattas i följande punkter:

- ✖ Mobilisera frivilliga, både organiserade och spontana.
- ✖ Sprida information och kommunicera via etablerade kanaler.
- ✖ Utbilda och höja kunskap, till exempel i hemberedskap och första hjälpen.
- ✖ Vara röstbärare för utsatta grupper.
- ✖ Tillhandahålla mötesplatser och trygghetspunkter för samtal och stöd.
- ✖ Erbjuder materiella resurser som lokaler, utrustning och fordon.
- ✖ Bidra med specialkompetens inom exempelvis smittskydd, kulturarv eller AI.
- ✖ Upprätthålla ordinarie verksamhet för social stabilitet.

Sammantaget utgör civilsamhället en mångfacetterad och betydelsefull del av Sveriges civila beredskap – både genom förmågan att agera snabbt i akuta situationer och genom att långsiktigt bidra till samhällsgemenskapen, tilliten och motståndskraften.

Frivilliga försvarsorganisationer

En särskild aktörsgrupp är de 18 frivilliga försvarsorganisationerna (FFO:erna). Dessa organisationer har en formell roll i totalförsvaret och avtal med staten via MSB och Försvarsmakten. De bidrar med utbildning, övningar och stöd vid kriser, höjd beredskap och mobilisering. Uppdragen omfattar bland annat ledningsstöd, kommunikation, logistik, första hjälpen och informationsinsatser till allmänheten om totalförsvaret. Exempel på FFO:er är Civilförsvarsförbundet, Frivilliga Automobilkåren, Svenska Lottakåren och Svenska Röda Korset.

Former för samverkan i den civila beredskapen

Ett fungerande samarbete mellan civilsamhället och offentliga aktörer i krisberedskapen kräver tydliga roller, mandat och kontaktvägar som etableras redan innan en kris inträffar. Erfarenheter från tidigare kriser och forskning från bland annat Marie Cederschiöld högskola visar att avsaknad av förberedda samverkansformer ofta leder till långa ledtider, otydlig ansvarsfördelning och att värdefulla resurser inte tas till vara.

I Sverige finns olika typer av samverkansstrukturer på lokal, regional och nationell nivå. De kan vara mer eller mindre formaliserade – från fasta forum, råd och överenskommelser till lösa nätverk som bygger på relationer, lokalkännedom och flexibilitet. Ofta spänner samverkan över flera nivåer, där nationella initiativ har lokala och regionala delar eller där lokala samarbeten knyts upp mot regionala och nationella strukturer. Tillsammans kompletterar dessa former varandra och skapar förutsättningar för effektiv samverkan före, under och efter kriser.

Nedan lyfts exempel på former och strukturer för samverkan inom civil beredskap som framkommit i arbetet med lägesbilden.

- ✖ **Myndigheters råd och forum.** På nationell nivå finns flera formella samverkansforum där civilsamhället ingår tillsammans med myndigheter och andra aktörer. Dessa kan vara rådgivande, nätverkande eller samordnande, och bidrar till att stärka dialog, erfarenhetsutbyte och gemensam planering. Exempel är *MSB:s civilsamhällesråd*, som består av nationella civilsamhällesorganisationer med etablerad beredskapsverksamhet, och *MSB:s forum för civilsamhället i den civila beredskapen*, en årlig mötesplats som samlar en bredare grupp organisationer för att diskutera och utveckla samverkan. Andra exempel är *MSB:s dialoggrupp med trossamfunden*, som fungerar som nätverk och resurs i krisberedskapen, *Socialstyrelsens beredskapsforum för sektorn hälsa, vård och omsorg*, där organisationer som Svenska Röda Korset och Civilförsvarsförbundet medverkar, samt *112-rådet*, som är rådgivande till SOS Alarm i frågor om larmtjänstens utveckling och där både myndigheter och civilsamhällesorganisationer deltar.
- ✖ **Frivilliga försvarsorganisationernas samarbetskommitté (FOS)** är en nationell samordningsfunktion för de frivilliga försvarsorganisationerna. FOS samordnar gemensamma frågor och företräder organisationerna i dialogen med statliga myndigheter, särskilt MSB och Försvarsmakten, inom totalförsvarets beredskapsplanering. Organisationerna utbildar, rekryterar och mobiliserar frivilliga för att stärka både det civila och militära försvaret.
- ✖ **Frivilliga resursgrupper (FRG)** är lokala grupper av frivilliga som organiseras av kommunen i samverkan med Civilförsvarsförbundet och

kan kallas in vid kriser och extraordinära händelser. FRG:erna bemannas av medlemmar från frivilliga försvarsorganisationer och ibland även av medlemmar från trossamfund, idrottsföreningar och andra ideella aktörer. Grupperna kan bistå med exempelvis information till allmänheten, bemanning av trygghetspunkter, transporter eller praktiskt stöd till drabbade.

- ✖ **Service- och trygghetspunkter (SOT-punkter)** är lokala resurspunkter designade för att upprätthålla basservice och skapa trygghet vid samhällsstörningar. Vid resurspunkterna ska det finnas minst en livsmedelsbutik, drivmedel, reservkraft och kommunikationsmöjligheter. De är ett resultat av samverkan mellan kommun, civilsamhälle, näringsliv och länsstyrelse – och används som samlings- och ledningsplatser i krisberedskap.
- ✖ **Stödgrupper för psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM-grupper)** är en del av kommunens krisberedskap och aktiveras vid allvarliga olyckor eller katastrofer. Syftet är att ge drabbade och anhöriga psykologiskt och socialt stöd. I grupperna samverkar flera aktörer, exempelvis kommunledning, socialtjänst, skola, räddningstjänst, primärvård, polis och Svenska kyrkan.
- ✖ **Regionala och lokala forum, överenskommelser och avsiktsförklaringar** fungerar som plattformar för dialog, samarbete och resursdelning mellan civilsamhälle och regioner. Ett exempel är *Samverkansplattformen* som bildats av Riksidrottsförbundet, Rädda Barnen, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset och Sveriges Stadsmissioner i syfte att stärka samverkan med det offentliga vid kriser. Plattformen bildades på nationell nivå, men sedan 2025 finns dessutom en avsiktsförklaring med Länsstyrelsen i Västra Götaland om att tillsammans stärka länets beredskap genom erfarenhetsutbyte och gemensamma insatser. I flera kommuner och regioner finns etablerade strukturer för samverkan med civilsamhället som kan användas för samarbeten även inom civil beredskap.
- ✖ **Idéburna offentliga partnerskap (IOP)** är en avtalsform som används av kommuner eller regioner och civilsamhällesorganisationer för att långsiktigt samarbeta kring ett gemensamt samhällsbehov, utan upphandling. Inom civil beredskap kan IOP ge stabila ramar för samverkan, resursdelning och gemensamma insatser vid kriser. Ett exempel är det IOP som upprättades 2022 mellan Göteborgs Stad och fem idéburna organisationer – Bräcke diakoni, Reningsborg, Räddningsmissionen, Skyddsvärnet och Göteborgs Stadsmission – för att snabbt erbjuda boende och integreringsstöd till ukrainska flyktingar.
- ✖ **Lokala och regionala kris- och beredskapsplaner** tas fram i samverkan mellan kommuner, regioner och civilsamhällesorganisationer. Planerna identifierar resurser, kontaktvägar och samarbetsformer vid olika typer av kriser. I Värmland pågår just nu ett gemensamt arbete mellan regionen och civilsamhället för att ta fram en krisberedskapsplan, inom ramen för deras regionala överenskommelse.

- ✖ **Kris- och beredskapsgrupper** inom organisationer som Svenska Röda Korset, Hela Sverige ska leva och Friluftsrådet, där volontärer och anställda kan mobiliseras vid behov.
- ✖ **Lokala föreningsnätverk och personliga relationer** skapar förutsättningar för snabb kommunikation och effektiv samordning vid kriser. Inom områden som idrott, kultur och social verksamhet finns ofta etablerade samarbeten med kommuner och nära kontakter med nyckelpersoner i offentlig sektor.
- ✖ **Tematiska nätverk och projekt** som samlar aktörer kring särskilda frågor, exempelvis hemberedskap, trygghetsvandringar eller stöd till särskilda målgrupper.

Identifierade framgångsfaktorer för stärkt samverkan

I NOD:s arbete med dialog mellan idéburna och offentliga aktörer inom beredskapsfrågor finns det vissa återkommande förslag och erfarenheter. I det här avsnittet sammanfattas dessa i sju övergripande framgångsfaktorer för samverkan. De kommer framför allt från diskussioner under MSB:s årliga forum för civilsamhället i den civila beredskapen, men även från myndigheters och organisationers rapporter om krisberedskap och samverkan.

Strukturer och kapacitet för frivillighet

Frivilligas insatser blir mest effektiva när det finns etablerade system för mottagande och organisering, både av långsiktigt engagerade och spontana frivilliga. Rutiner för matchning, introduktion, utbildning och ledning behöver vara på plats i förväg, liksom tydliga kontaktvägar och roller.

Lokal förankring

Erfarenheter visar att samarbete fungerar bäst när det har en tydlig lokal förankring och är kopplat till befintliga nätverk och resurser. Lokala beredskapsplaner som tas fram gemensamt av kommuner och civilsamhällesorganisationer gör det möjligt att tidigt identifiera tillgängliga lokaler, utrustning och kompetenser. Goda relationer som byggs i förväg skapar förtroende och gör det lättare att agera snabbt och koordinerat i en kris.

Flexibilitet och anpassning

Olika kriser kräver olika lösningar – och även liknande kriser kan behöva hanteras på olika sätt beroende på lokala förutsättningar. Mindre och mer rörliga insatsgrupper lyfts som ett exempel på hur flexibilitet kan öka förmågan att möta varierande behov.

Samverkan och övningar över sektorsgränser

En återkommande lärdom är att krisberedskapen stärks när offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle planerar, praktiskt övar och lär tillsammans innan en kris inträffar. Det ökar den operativa förmågan och ses också som särskilt värdefullt eftersom det stärker relationer.

Tydliga roller och förväntningar

Från civilsamhällets sida betonas vikten av att organisationernas självständighet respekteras och att deras roll inte enbart reduceras till att utföra uppdrag åt det offentliga. Ett återkommande inspel är behovet av tydligt definierade roller och ansvarsfördelning mellan aktörerna som grund för en hållbar samverkan.

Kommunikation och informationsspridning

Lärdomar från tidigare kriser pekar på vikten av att ha etablerade kanaler och former för informationsdelning redan innan en kris uppstår. Civilsamhällets förmåga att nå grupper som myndigheter har svårare att nå ses som en särskild styrka, och kommunikationen blir mest effektiv när gemensamma budskap kan förankras lokalt.

Långsiktig finansiering

Det framhålls ofta att långsiktig och förutsägbar finansiering till civilsamhället är avgörande, och att stödet även bör omfatta kostnader för administration och lokaler. Sådana villkor anses skapa bättre förutsättningar för kontinuitet och utveckling av beredskapscapacitet. Samtidigt betonas vikten av att värna civilsamhällets ordinarie verksamheter för att bevara stabilitet och social sammanhållning i samhället.

20 exempel på samverkan på lokal, regional och nationell nivå

I detta avsnitt ges exempel på hur civilsamhällesorganisationer samverkar med offentliga aktörer inom civil beredskap – både genom akuta insatser och mer långsiktiga samarbeten för att stärka beredskapen. Beskrivningarna ska inte ses som fullständiga redogörelser för organisationernas arbete inom civil beredskap, utan som illustrativa exempel på deras engagemang och roller.

Listan inleds med aktörer som har erfarenhet av samverkan på nationell nivå och övergår sedan till exempel på samverkansinitiativ på regional och lokal nivå. Gränserna är dock flytande, eftersom flera av organisationerna deltar i samverkan på olika nivåer. För att fördjupa förståelsen varvas exemplen med tre intervjuer som lyfter fram erfarenheter, utmaningar och lärdomar från olika typer av samverkan.

Exempel på nationell nivå

1. Friluftsförbundet

Friluftsliv som väg till ökad krisberedskap

Friluftsförbundet är en rikstäckande ideell organisation som genom friluftsliv och folkbildning främjar hälsa och gemenskap för människor i alla åldrar. En av organisationens satsningar är *Krisvis*, som kombinerar friluftsliv med kunskaper om krisberedskap. Andreas Karlsson är ansvarig för initiativet. – Krisvis är vårt sätt att bidra till ett mer robust samhälle. Det handlar om att använda vår kunskap inom friluftsliv för att öka människors trygghet vid kriser, berättar Andreas.

Andreas Karlsson

Initiativet togs på nationell nivå som en reaktion på samhällsutmaningarna som uppstod i samband med Rysslands invasion av Ukraina. Syftet var att skapa en form för ideella ledare att engagera sig i hemberedskap och nå målgrupper som kanske inte nås av de frivilliga försvarsorganisationerna.

– Vi bygger vår verksamhet på andra grunder än dem. Vi jobbar med folkhälsa och livsglädje, inte traditionellt med kriser eller den mer allvarsamma sidan av beredskapsarbetet, säger Andreas.

PRAKTISKA ÖVNINGAR SKAPAR NYA BETEENDEN

Krisvis består av två delar: en som stöds av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och följer en tydlig utbildningsplan, och en ideellt driven del som anpassas efter lokala förutsättningar. Samarbeten med kommuners beredskapssamordnare och personal från frivilliga försvarsorganisationer har bidragit till ett bredare perspektiv i utbildningarna och att deltagarna haft möjlighet att ställa frågor om lokala rutiner vid kriser.

– Stödet från MSB gör att vi kan erbjuda kostnadsfria utbildningar i hemberedskap till prioriterade målgrupper. Samtidigt är den ideella delen minst lika viktig – där får våra ledare stor frihet att anpassa innehållet, säger Andreas.

En central del av *Krisvis* är att använda friluftskompetens som en inkörsport till hemberedskap. Deltagarna lär sig bland annat att skapa en krislåda, rena vatten och använda friluftskök på ett praktiskt sätt.

– Det handlar om mer än broschyrer – övning skapar nya beteenden. Om friluftsköket används regelbundet, till exempel på en söndagspromenad, får man både nytta och glädje av investeringen. Kan vi dessutom få fler svenskar att röra på sig, träffa sina grannar, komma in i föreningar och laga mat ute, då har vi vunnit mer än bara en ökad beredskap, menar Andreas.

VÄCKER ENGAGEMANG INTERNT OCH EXTERNT

Under *Beredskapsveckan*, MSB:s årliga kampanjvecka som syftar till att öka människors kunskap om krisberedskap, har flera av Friluftsrörelsens lokala avdelningar dessutom anordnat aktiviteter, bemannat trygghetspunkter och utbildat kommunanställda samt boende och personal hos bostadsbolag. Därutöver har de utbildat ledare inom andra organisationer, som sedan spridit kunskapen vidare i sina nätverk. Andreas understryker att Friluftsrörelsen vill fortsätta med sin ordinarie verksamhet, eftersom den kan ge människor både stöd och en känsla av normalitet.

Samarbetet med myndigheter och företag har enligt Andreas gått lättare än väntat, och kopplingen mellan friluftsliv och civil beredskap har inte ifrågasatts. Han påpekar dock att organisatoriska stuprör och konkurrens mellan aktörer ibland kan hämma effektiviteten.

Även internt har responsen från både ledare och deltagare varit positiv. Aktiviteterna som finansierats av MSB, där hemberedskap kombinerats med friluftsliv som paddling och utomhusarbete, har dessutom lockat stort intresse från media och beslutsfattare.

FRILUFTSFRÄMJANDETS RÅD FÖR LYCKAD SAMVERKAN

- ✖ Kartlägg kompetenser och identifiera vad varje organisation kan bidra med.
- ✖ Utgå från samarbete, inte konkurrens – det effektivaste är att komplettera varandra.
- ✖ Var öppen och flexibel i dialogen, samarbeten behöver inte alltid formaliseras genom avtal.
- ✖ Våga lita på det ideella engagemanget – inkludera alla i processen och ge ledare frihet inom projektets ramar.

2. FUB är en intresseorganisation som arbetar för att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna leva ett gott liv med full delaktighet i samhället. Organisationen samverkar nationellt med MSB, kommuner, lärosäten och andra civilsamhällesaktörer för att utveckla en mer inkluderande krisberedskap för personer med funktionsnedsättning. Inom forskningsprojektet *Krisberedskap som fungerar för alla*, lett av Chalmers tekniska högskola, har FUB bidragit till att ta fram metoder och arbetssätt som stärker delaktigheten för målgruppen. Arbetet sker i samverkan med bland annat Lunds tekniska högskola, Föreningen Furuboda och Värmdö kommun.

Under hösten 2025 lyfter FUB även frågan om inkluderande krisberedskap i samband med sin årliga *Aktivistvecka*. Studieförbundet Vuxenskolan har i samarbete med FUB tagit fram ett anpassat studiecirkelmateriale om beredskap (kallat *Min beredskap*) och aktiviteter under veckan genomförs tillsammans med Civilförsvarsförbundet.

3. Internetstiftelsen arbetar för ett säkrare digitalt samhälle och bidrar till Sveriges civila beredskap genom bland annat informationsinsatser som stärker skyddet mot digitala hot. Ett exempel är kampanjen *Tänk Säkert*, som varje oktober hålls under EU:s informationssäkerhetsmånad. På uppdrag av regeringen driver MSB och Polismyndigheten kampanjen för att stärka allmänhetens kunskap om cybersäkerhet och samhällets motståndskraft mot digitala hot. Internetstiftelsen är en av flera samverkanspartners, tillsammans med bland andra Svensk Handel och Stöldskyddsföreningen.

Utöver informationsinsatser till allmänheten fokuserar Internetstiftelsen på att stärka digital säkerhetskompetens hos barn och unga, med gratis lektionsmaterial, lärarhandledningar och utbildningar. Återkommande undersökningar och rapporter, som *Svenskarna och internet*, ger insikter om vilka säkerhetsrisker allmänheten upplever och hur väl människor är rustade att hantera dem.

4. Rädda Barnen har stor erfarenhet av samarbete med kommuner och myndigheter vid kriser, bland annat genom idéburna offentliga partnerskap

(IOP) under flyktingmottagandet 2015 och insatser vid mottagandet från Ukraina 2022. Fokus har då varit boende, omsorg och psykosocialt stöd med särskild hänsyn till barns trygghet.

Organisationen är en av fem nationella organisationer som skapat den tidigare nämnda *Samverkansplattformen* med fokus på civil beredskap. De samverkar bland annat med de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna och ser över hur civilsamhället kan integreras i befintliga strukturer. Regionalt medverkar Rädda Barnen i flera typer av civilsamhällesråd och POSOM-grupper, i Blekinge samarbetar de exempelvis med länsstyrelsen för att bygga upp en struktur för barnkrisstödjare för psykologiskt stöd vid akuta händelser. De bidrar även med barnkonsekvensanalyser i olika beredskapsplaner och övningar.

5. Studieförbunden stärker Sveriges civilberedskap genom ett rikstäckande nätverk och samarbete med bland annat MSB, Svenska kyrkan, Bygdegårdarnas riksförbund, Civilförsvarsförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och kommuner. De arrangerar tusentals studiecirklar om hembere-dskap, HLR, brandsäkerhet och krisodling, ofta med anpassat material för personer med funktionsnedsättning, äldre och nyanlända. Projekt som *Beredskap – Bygdegården, ett nav i kris* ger lokala bygdegårdar beredskapsplaner för att fungera som trygga samlingspunkter vid kris.

De bidrar också till psykologiskt försvar och motståndskraft mot des-information genom utbildningar i källkritik och nätvett, samt stärker för-eningars krisberedskap via utbildning i IT-säkerhet och planering. Under pan-demin spreds flerspråkig information snabbt till svårnådda grupper genom deras lokala nätverk.

6. Svenska kyrkan har ett lagreglerat ansvar för begravningsverksamhet och kyrkliga kulturarv och ingår därför i flera sammanhang inom beredskaps-planering. På nationell nivå har kyrkan en Tjänsteman i beredskap (TiB) som nås via SOS Alarm och deltar i MSB:s veckovisa samverkanskonferenser. Tjänstemannen samverkar med Försvarsmakten på alla nivåer och leder ett begravningsnätverk för trossamfund, exempelvis i Blekinge där man övat med Marinbasen och kommunen inför hantering av många dödsfall. Kyrkan sam-verkar också med MSB kring Stödstyrkan, där präster utbildas för kris- och katastrofinsatser.

Utöver detta har Svenska kyrkan bland annat ett samarbetsavtal med mot-svarande organisationer i Finland och Norge, är medlem i Folk och Försvar och Hanaholmen samt bemannar Jourhavande präst via 112. Svenska kyrkan deltar i MSB:s civilsamhällesråd och fungerar som referens hos Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). På nationell, regional och lokal nivå används kyrkans lokaler, nätverk och personal i samverkan med myndigheter och andra aktörer vid kriser.

7. Svenska Röda Korset är en av de frivillig försvarsorganisationerna som samverkar med offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå inom civil beredskap. Nationellt deltar organisationen bland annat i MSB:s *Beredskapsvecka* för att sprida kunskap om hemberedskap och totalförsvar. Regionalt sker samarbete med länsstyrelser genom lokala beredskapsgrupper, som organiserar frivilliga och stödjer insatsledning vid kriser. På lokal nivå samarbetar Röda Korset med kommuner vid akuta händelser, exempelvis våldsdåd i Skärholmen, Skurup och Hovsjö, blixtnedslaget på Lidingö och i förberedelserna inför Eurovision i Malmö.

8. Sveriges kristna råd (SKR) samverkar bland annat nationellt med Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) och Svenska kyrkan i frågor som rör trossamfundens roll i psykologiskt försvar och krisberedskap. En central del är arbetet med Nämnden för andlig vård (NAV), som samordnar institutions-själavård inom bland annat sjukhus, kriminalvård och förvar. Inom NAV pågår insatser för att stärka institutionssjälavårdarnas fortbildning och kunskap om informationspåverkan, psykologiskt försvar och demokratifrågor, särskilt med fokus på mindre trossamfund.

Exempel på regional och lokal nivå

9. Bris

Samverkan för barns delaktighet i krisberedskap

Klara Enmark är regionombud för Bris Nord och baserad vid regionkontoret i Umeå. Hon berättar att det under pandemin blev tydligt för Bris att barns behov ofta glöms bort i kris-situationer. Många vände sig till den nationella stödlinjen för barn och ställde frågor om vaccin, pandemin och smittan.

– Det fanns ett stort behov, och vi såg snabbt att barns rätt till information och delaktighet inte var självklar, säger Klara.

Pandemin blev därmed startskottet för ett mer aktivt arbete inom civil beredskap. Genom återkommande samarbeten med kommuner och myndigheter har Bris tagit initiativ till flera projekt som visar vägen för hur barnperspektivet kan integreras i krisberedskapsplanering.

Bris utför exempelvis årligen en kommunundersökning där man följer upp hur kommunerna lever upp till barnkonventionen.

Klara Enmark

Resultaten visar återkommande luckor, särskilt när det gäller barn i krissammanhang.

BARN SOM EXPERTER I BEREDSKAPSARBETET

Klara berättar om ett projekt i Västerbotten där Bris samverkade med länsstyrelsen, kommunerna Sorsele och Åsele samt ett försäkringsbolag. Tillsammans bildade de expertgrupper med barn i de två kommunerna. Projektet handlade om att barn själva skulle få diskutera kriser – som elavbrott, skogsbrand och pandemi – och komma med lösningsförslag.

– Vi ville fokusera på det väsentliga. Barnen jobbade i grupper, gjorde kollage och svarade på frågor utifrån barnkonventionen, berättar Klara.

Arbetet följdes upp av arbetsgrupper med vuxna, som också återkopplade till barnen – något Bris ser som en nyckel till verklig delaktighet.

– Det handlar om att visa att vi lyssnar på barn, inte bara samlar in deras synpunkter.

Totalt deltog 35 barn i projektet, slumpvis utvalda i samarbete med skolorna. Deltagandet var frivilligt och föregicks av informationsträffar. Efter projektets avslutning gjordes en utvärdering som visade på starkt positiv respons från barnen. Bris följde även upp med kommunerna.

– Det var första gången expertgrupper med barn genomfördes på det här sättet i kommunerna, och de var väldigt positiva till resultaten. Särskilt i Sorsele kommun såg man tydliga möjligheter att fortsätta använda metoden framöver, berättar Klara.

Nu arbetar Bris Nord för att sprida modellen nationellt så att fler kommuner kan inspireras och inkludera barns röster i den civila beredskapen.

FRÅN UTMANINGAR TILL LÄRDOMAR FÖR FRAMTIDA SAMVERKAN

Trots ett starkt engagemang från kommunerna mötte Bris strukturella utmaningar under projektets gång.

– Den största svårigheten är kommunernas begränsade resurser. Det handlar ofta inte om brist på vilja, utan om tid, personal och struktur, förklarar Klara. Skolorna är ett tydligt exempel – de har redan ett pressat uppdrag, och att kliva in i ett samarbete kräver mycket planering och prioritering.

En annan utmaning låg i själva förståelsen för barnperspektivets plats i civil beredskap. Många kommuner saknar tradition av att inkludera barn i krisberedskapsplanering, trots att barnen påverkas i allra högsta grad av samhällskriser. Här har Bris försökt visa att barn inte bara berörs – de är en viktig resurs.

– De är engagerade, lösningsorienterade och ser saker vi vuxna missar. Vi har mycket att vinna på att ta deras perspektiv på allvar, säger Klara.

Projektet visade också vad som fungerar. Framför allt framhåller Bris betydelsen av bred och intern förankring i kommunerna. När olika förvaltningar – som skola, socialtjänst och krisberedskap – samverkar internt ökar chansen att arbetet får fäste och leder till långsiktig effekt. Just förankring pekas ut som den kanske mest avgörande faktorn för att lyckas med samverkan.

– Oavsett hur stark drivkraften är hos en enskild aktör, måste det finnas mandat från ledningen och en tydlig rollfördelning, menar Klara.

En annan lärdom är att tidigt skapa en gemensam förståelse för projektets syfte, inte bara kring mål, utan även värdegrund. I Bris arbete har en gemensam syn på barns rättigheter och vuxnas ansvar varit avgörande för ett fungerande samarbete.

BRIS RÅD FÖR LYCKAD SAMVERKAN

- ✗ Säkerställ bred förankring inom både organisationen och hos den offentliga aktören.
- ✗ Skapa tidigt en gemensam förståelse för både mål och värdegrund.
- ✗ Definiera tydliga mandat och rollfördelningar.
- ✗ Identifiera och använd varandras styrkor i stället för att duplicera insatser.

10. ArbetSam, som arbetar med landets arbetslivsmuseer, genomför sedan 2022 årliga kurser i krisberedskap, bland annat om brand- och vattenskador på kulturarv. Organisationen samverkar nära med Riksantikvarieämbetet (RAÄ) i beredskapsfrågor kopplade till kulturarv och deltar i RAÄ:s forum för dialog med civilsamhället. ArbetSam ingår även i Länsstyrelsen i Östergötlands rådgivande grupp för utmärkning och undanförsel av kulturarv och är anslutna till det nybildade nätverket Blue Shield Sweden, som samlar aktörer för att skydda kulturarv i kris.

11. Beredda byar är ett samarbete mellan Örnköldsviks och Sollefteå kommuner, Leader Höga Kusten, Region Västernorrland, Länsstyrelsen Västernorrland, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och lokala civilsamhällesorganisationer. Genom landsbygdsråden, där många föreningar är representerade, deltar tio bygder i arbetet med att höja sin beredskap. Lokala byalag, bygdegårdsföreningar och intresseföreningar utvecklar tillsammans beredskapsplaner och genomför utbildningar inom bland annat klimatberedskap, energiförsörjning och matproduktion, för att stärka den lokala samverkansförmågan vid samhällsstörningar.

12. Coompanion har på flera håll i landet stärkt lokal civil beredskap genom samverkansprojekt mellan kommuner, föreningar, företag och boende. I Roslagen och Norrort driver man *Mat till alla – nära och tillsammans*, där hållbara och lokalt förankrade matsystem utvecklas för att öka livsmedelsberedskapen och skapa nya samarbetsformer. I Kalmar län genomförs ByBeredskap, finansierat av SydostLeader – ett så kallat leaderområde inom EU:s landsbygdsprogram som stödjer lokala utvecklingsprojekt (leaderprojekt). Där kartlägger byar resurser och tar fram handlingsplaner för kriser. Arbetet omfattar bland annat HLR-utbildningar och kriskostplanering och syftar till att stärka både motståndskraft och social gemenskap.

13. Fryshuset är en organisation som engagerar unga genom utbildning, kultur och sociala projekt. De samarbetar med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) för att öka ungas delaktighet i krisberedskapen. Genom utbildningen *Vi Behövs* får unga, särskilt i resurssvaga områden, kunskap och verktyg för att bidra vid kriser samt stöd att ta plats i befintliga beredskapsstrukturer. Ett ungdomsråd har bildats som en del av samarbetet, där deltagare från utbildningen möts för att diskutera utmaningar, utveckla insatser och föra dialog med MSB två gånger per år. Verksamheten bedrivs nationellt med lokala projekt i bland annat Stockholm, Malmö, Helsingborg och snart även Göteborg.

14. Hela Sverige ska leva samverkar bland annat med kommuner och andra lokala aktörer för att stärka den civila beredskapen, främst genom att stötta och organisera lokala beredskapsgrupper. I Kronobergs län finns till exempel Häradsbäck, där arbetet med hållbar energi och resiliens bygger på erfarenheter från stormarna Gudrun och Per. Ett annat exempel är satsningen *ByBeredskap*, som drivs i Örebro län, Dalarna och Fyrbodal i Västra Götaland. Organisationen genomför även utbildningar och tar fram material, som satsningen *Beredskapsbygden 2.0* i Kronoberg, för att höja kunskapen och samverkansförmågan på lokal nivå.

15. Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna samverkar bland annat med kommuner och länsstyrelser för att stärka beredskapen och samordningen med civilsamhället. I Dalarna deltar de exempelvis i flera lokala strukturer, som civilsamhällesnätverket *Navet* i Mora, samverkansmöten i Falun och etablerade samarbeten i Ludvika och Avesta som prövats vid akuta händelser, exempelvis mottagande av ukrainska flyktingar. De medverkar även i Länsstyrelsen Dalarnas projekt för att utveckla lokal samverkan inom integration och mottagande i Vansbro, Smedjebacken och Säter.

16. Samarbete för människor i sorg (SAMS)

Ett nätverk för krisens alla faser – 20 år av samverkan i Göteborg

Efter tsunamin i Sydostasien 2004 samlade Göteborgs stad ett antal organisationer för att stötta de drabbade. Det blev starten på ett krisnätverk som fortfarande lever – 20 år senare. Numera kallas nätverket för *Krissamverkansgruppen* och består av åtta aktörer: Göteborgs stad, Röda Korset, Bris, Rädda Barnen, Svenska kyrkan, Självhjälpshuset Solkatten, Randiga Huset och Samarbete för människor i sorg (SAMS).

Kjell Westerlund

FRÅN AKUTA INSATSER TILL LÅNGSIKTIGT STÖD

Kjell Westerlund, ordförande för SAMS, har varit med från början.

– Det var en kraftsamling efter en katastrof, men vi insåg snabbt att det behövdes något mer långsiktigt, säger Kjell.

Initialt handlade samarbetet om akuta stödinsatser: samtalsgrupper, föreläsningar och en gemensam minnesceremoni. När det akuta läget var över föreslog Göteborgs stad att gruppen skulle fortsätta, med fokus på långsiktigt stöd.

– Vi ville gärna fortsätta, men gruppen behövde ett syfte. Vi enades om att arrangera årliga seminarier, där vi lyfter olika teman kopplade till kriser och återhämtning, berättar Kjell.

Sedan dess har seminarierna fungerat som motor för nätverket, med teman som barn i sorg, kulturella perspektiv på krishantering och civilsamhällets roll vid mottagande av flyktingar. Gruppen har aktiverats både vid akuta händelser, som under flyktingströmmen 2015 och vid en explosion i ett bostadshus, och i mer preventiva sammanhang, som när Göteborgs stad inför rättegångar om statens historiska hantering av barn på barnhem och i fosterhem ville ha en beredskap i samarbete med civilsamhället.

VIKTIGT MED LÅNGSIKTIGHET OCH OFFENTLIGT ANSVAR

För SAMS har deltagandet i krissamverkansgruppen inneburit ökad synlighet och starkare förtroende. Gruppens arbete har förenklat samarbetet med andra organisationer och skapat nya vägar in till Göteborgs stads olika verksamheter.

– Vi har blivit en aktör som tas på allvar, inte bara i nätverket utan också i andra forum, säger Kjell.

En viktig lärdom är att denna typ av samverkansgrupper och nätverk måste hållas levande även mellan kriser. En grupp som inte samlas regelbundet riskerar att falla samman när det verkligen behövs.

Kjell understryker också vikten av att det är en offentlig aktör som bär det samordnande ansvaret. När Göteborgs stads första samordnare gick i pension tappades kontakten tillfälligt, men deltagarna i gruppen valde att fortsätta träffas – och lyckades senare få en ny representant från kommunen.

SAMS RÅD FÖR LYCKAD SAMVERKAN

- ✗ Kartlägg vilka civilsamhällesaktörer som finns lokalt – inte bara de stora organisationerna.
- ✗ Se till att nätverket hålls aktivt även mellan kriser.
- ✗ Ge den offentliga parten huvudansvaret att koordinera.
- ✗ Och viktigast av allt – lär känna varandra.

17. Samforma är en intresseorganisation som samlar idéburna organisationer i Norrbotten och Västerbotten. Inom ramen för överenskommelsen mellan civilsamhället, Region Norrbotten och Länsstyrelsen Norrbotten är civilberedskap ett prioriterat utvecklingsområde i organisationens handlingsplan 2024–2025. Samforma deltar i en gemensam arbetsgrupp med tjänstepersoner från regionen och länsstyrelsen samt i Länsstyrelsens krisstödnätverk i Norrbotten, vilket skapar en långsiktig struktur för dialog och samverkan i beredskapsfrågor.

18. Svenska Jägarförbundet deltar i beredskapsarbete tillsammans med myndigheter som Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), bland annat vid bekämpning av smittsamma djursjukdomar som afrikansk svinpest (ASF). Vid utbrottet i Fagersta 2023–2024 bistod förbundet med att mobilisera jägare för sök efter sjuka eller döda vildsvin, rapportering, samt medverkan i biosäkerhetsutbildningar. Organisationen har också deltagit i samordnade insatser för att begränsa smittspridning och följa myndigheternas föreskrifter.

19. Unizon är ett riksomfattande nätverk för kvinno-, tjej- och ungdomsjourer som under covid-19-pandemin snabbt mobiliserade sina över 140 medlemsjourer när våld i nära relationer ökade. I boken *Samhällsbärarna* beskrivs hur jourerna både förstärkte stödet till kvinnor och barn och samtidigt fungerade som en tydlig röstbärare för målgruppen. Genom samverkan med kommuner och myndigheter säkerställdes fler platser i skyddade boenden,

informationsinsatser på flera språk och öppna kontaktvägar till stödorganisationer dygnet runt. På flera orter inrättades dessutom beredskapsjourer och extra samordningsmöten med socialtjänst och polis för att snabbt kunna hantera akuta ärenden.

20. Västmanlands Länsbildningsförbund deltar sedan flera år i ett regionalt samverkansforum som kallas *U-Sam, Krisberedskap i Västmanland* som samlar aktörer som länets kommuner, räddningstjänst, polis, Region Västmanland, Försvarmakten, SOS Alarm, Trafikverket, Svenska kyrkan och Länsstyrelsen. Förbundet har även en kontinuerlig dialog med Västerås stad kring krisberedskapsfrågor. Samverkan mellan offentliga aktörer och civilsamhället i regionen har stärkts efter erfarenheter från de stora skogsbränderna 2014 och 2018, liksom vid översvämningar och utbrott av afrikansk svinpest.

Slutsatser

Lägesbilden visar hur civilsamhället är en central del av Sveriges civila beredskap genom akuta insatser vid samhällsstörningar och långsiktigt arbete som stärker tillit, delaktighet och social sammanhållning. Idéburna organisationer bidrar med resurser och kompetenser som ofta kompletterar det offentliga, och deras lokala närvaro och flexibilitet gör att de kan agera snabbt när kriser uppstår.

De utvalda exemplen visar att framgångsrik samverkan kännetecknas av etablerade kontaktvägar, ömsesidigt förtroende och en gemensam målbild. På platser där offentliga och idéburna aktörer har samarbetat tidigare, exempelvis under skogsbränder, pandemin eller flyktingmottagandet, är samverkansförmågan ofta mer utvecklad och robust. Samtidigt kvarstår utmaningar som behovet av tydligare roller och ansvar, mer jämbördiga relationer och långsiktig finansiering för att bevara och utveckla kapacitet över tid.

Det finns också en stor variation mellan olika kommuner och regioner. Vissa har etablerade civilsamhällesråd och rutiner för att inkludera civilsamhället i planering, övningar och krishantering, medan andra saknar strukturer för samverkan. Framåt pekar lägesbilden på behovet av ett tydligare nationellt ramverk för civilsamhällets roll i beredskapen, fler samverkansytor på alla nivåer och ett fortsatt kunskapsutbyte mellan olika delar av landet.

De framgångsfaktorer för effektiv samverkan som framkommit i lägesbilden – bland annat vikten av lokal förankring, tydliga roller, långsiktig finansiering och strukturer för frivillighet – återkommer också i civilsamhällets återkommande önskemål:

- ✖ **Tydligare mandat och uppdrag** i kommunala, regionala och statliga styrdokument, så att civilsamhällets kapacitet tas tillvara.
- ✖ **Uthållig finansiering och långsiktiga avtal** som gör det möjligt att upprätthålla beredskap även mellan kriser.
- ✖ **Strukturer för kontinuerlig samverkan**, så att relationer, rutiner och kontaktvägar är etablerade redan före krisen.
- ✖ **Inkludering av fler perspektiv och målgrupper** i beredskapsplaneringen, bland annat barnrätts- och funktionsrättsperspektiv.
- ✖ **Gemensamma övningar och utbildningar** som stärker förmågan att agera tillsammans i skarpa lägen.
- ✖ **En nationell strategi för frivilligaktivering vid kriser**, som kan skapa en mer samordnad och effektiv hantering.

Med rätt förutsättningar kan civilsamhället spela en ännu viktigare roll i det civila försvaret och bidra till ett mer motståndskraftigt och sammanhållet Sverige.

Vidare läsning och pågående forskning

Det finns många användbara resurser för den som vill fördjupa sig i samverkan mellan civilsamhället och offentliga aktörer. Under 2024 publicerade NOD *Kartläggning av samverkan mellan myndigheter och icke-statliga aktörer*, som ger en överblick över hur olika samverkansforum runt om i landet är organiserade och fungerar i praktiken.

Ett pågående forskningsprojekt om olika former för samverkan inom civil beredskap är *Idéburen kraft för ett starkare samhälle*, som genomförs av MSB i samarbete med Handelshögskolan i Stockholm. Projektet undersöker hur civilsamhället mobiliserade under flyktingmottagandet 2015/2016 och covid-19-pandemin, samt hur samverkan med offentlig sektor fungerade. Studien, som avslutas i slutet av 2025, analyserar modeller för samverkan, organisatoriskt lärande och hur dessa kan stärka beredskapen inför framtida samhällsstörningar.

CivKris – Beredskapsvilja inom civilsamhället är ett annat pågående forskningsprojekt vid Centrum för civilsamhällesforskning på Marie Cederschiöld högskola, finansierat av MSB. Projektet undersöker civilsamhällets drivkrafter, kapacitet och hinder i krisberedskap samt hur tillit, värderingar och engagemang påverkar beredskapsviljan. Målet är att ge kunskap som kan stärka samverkan mellan civilsamhället och det offentliga, och bidra till både policyutveckling och praktisk krisberedskap.

Under hösten 2025 arbetar MSB tillsammans med myndighetens civilsamhällesråd med att ta fram en guide för lokal samverkan inom civilt försvar och krisberedskap.

Inspirationsskriften från NOD:s och MUCF:s konferens IDE forum 2024, med temat *Samverkan i en föränderlig tid*, samlar erfarenheter och råd om hur man bygger fungerande samarbeten. Den innehåller också länkar och tips på olika modeller och metoder som kan användas för att stärka samverkan.

Ett mer praktiskt stöd finns i *MUCF:s samverkansmodell*, som visar hur offentliga och civilsamhällesaktörer kan utveckla strukturer anpassade till gemensamma mål och lokala behov. Genom att tydliggöra syften, roller och former för samarbete kan modellen bidra till mer hållbara och effektiva samarbeten över tid.

Referenser

- Forum och Volontärbyrån. 2025. *Gemenskap bygger beredskap*.
- Handelshögskolan i Stockholm, Stockholm Center for Civil Society Studies. 2021. *Idéburen kraft för ett starkare samhälle*.
- Marie Cederschiöld högskola, Centrum för civilsamhällesforskning. 2025. *CivKris – Beredskapsvilja inom civilsamhället*.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och civilsamhällesrådet. 2024. *Gemensam grund: Civilsamhället i den civila beredskapen*.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). 2021. *Samverkansmodell för offentliga aktörer och civilsamhället*.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). 2023. *Konferensrapport: Forskning som förändrar civilsamhället – krisberedskap, krishantering och samverkan*.
- Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). 2024. *Inspirationsskrift från IDE forum 2024: Samverkan i en föränderlig tid*.
- Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD). 2023. *Dokumentation från MSB:s Forum för civilsamhället i den civila beredskapen*.
- Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD). 2024. *Kartläggning av samverkan mellan myndigheter och och icke-statliga aktörer*.
- Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD). 2024. *Sammanfattning av MSB:s forum för civilsamhället i den civila beredskapen*.
- Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD). 2024. *Sammanfattning av workshop under MSB:s forum för civilsamhället i den civila beredskapen*.
- Svenska Röda Korset. 2023. *Tillsammans i krisen – framtidens frivillighet inom krisberedskap och totalförsvar*. Antologi redigerad av Anders Forsberg, Josefine Karlsson och Åsa Wiklund.

Nationellt organ för dialog och samråd
mellan regeringen och det civila samhället